

gedacht. Hij heeft gehoord, zo schrijft hij, dat de moederbij wordt bevrucht tijdens een vlucht. Jammer genoeg geeft hij niet aan, waar hij deze opvatting opdeed. Zijn tijdgenoten dachten over de bevruchting van de koningin, als deze al plaatsvond, heel verschillend. Zelfs in de Gelderse Volksalmanak van 1842 worden de darren nog beschouwd als "onnodige broeders" en mooi-weer-bijen: ze verlaten de korf alleen bij warm weer en houden verder het broed warm, vandaar dat ze ook "broeybijen" worden genoemd. De kennis over de bijen werd in die tijd blijkbaar niet snel uitgewisseld. Daar zijn meer voorbeelden van te geven. Als dominee, en naar de trant van de tijd geeft Uilkens als hij het over de bevruchting heeft een lesje weg. De geslachtsloze werkbijen behoeven niet jaloers toe te zien, want de darren bekopen hun liefdesgenot met de dood en wie dat niet smaakte komt later toch van honger om. "Wie zou naar mingenot met zoveel gevaars verlangen? En hoeveel gevaars is niet steeds aan hetzelfde ook voor den mensch verbonden, wanneer hij het buiten de geheiligde band des huwelijks verlangt!" (deel III, pag. 31).

Ze kennen elkaar

Eén bijensteek is niet gevaarlijk, maar de steken van veel bijen tegelijk hebben koorts en vaak de dood tengevolge. De imker loopt echter weinig gevaar, want hij weet de bijen te temmen. Ze kennen hem en laten zich door hem daarom gewillig behandelen. Uilkens weet van bijenzwermen, maar geeft er een eigenaardi-

ge verklaring voor. Het broed loopt uit na ongeveer twintig dagen. Hij wekt de indruk, dat vrijwel alle broed tegelijk uitloopt om zich vervolgens als een nieuwe volksplanting van het stamvolk af te scheiden. Bijen houden nu eenmaal van grote gezelschappen en kleine volken verlaten zelfs hun korf om zich bij andere volken, die aan het zwermen zijn, te voegen. Zo'n gezelschap of maatschappij van bijen noemt men een zwerm, aldus Uilkens. Misschien wist hij er niet meer van, maar het kan ook zijn dat hij zich moest beperken wat de omvang van zijn boek betreft.

De moraal

Dat neemt niet weg, dat de aandacht voor toevoegingen van algemene of godsdienstige aard nogal veel ruimte inneemt. De beschrijving van de bijensamenleving sluit hij af met een verwijzing naar de Schepper: "Hoe volmaakt moet die Almagtige Schepper niet zijn, die zulke kunststukken voortbrengt!" Deze uitroep van verwondering is nog maar een voorproefje. Elders in het boek komen nog langere lofprijzingen voor: op de natuur, op de beschaving van zijn dagen die alles doet om nuttige kennis onder het volk te verbreiden (met een knipoog naar de beoordelaars van het Nut?).

De moraal hoorde er in zijn tijd bij

Willekeurige verlangens naar mingenot kunnen doodgevaarlijk zijn, de mens gaat in verstand de darren te boven, hij moet daarom wijzer zijn.

Een ton honing voor Gorbatsjov

door J.J. Speelziek

Hoewel dit maandblad niet bestemd is voor een boekbespreking van de in september 1991 uitgekomen autobiografie van Raisa Gorbatsjov, komt er wel een eposide in voor, waarvan het interessant is kennis te nemen. In het laatste hoofdstuk vertelde de journalist, die de lange gesprekken met Raisa weergaf, dat hij juist voorafgaande aan het afsluitende gesprek een interessant TV-actualiteiten-programma had gezien. Volgens die uitzending zou Gorbatsjov ter gelegenheid van zijn 60ste verjaardag een ton honing hebben ontvangen. De goede gever zou een gepensioneerde imker uit de Oekraïne zijn geweest.

De eerste reactie van Raisa of hiervan melding gemaakt moest worden, was dat het een vergissing zou kunnen zijn, wellicht was het geen ton, maar slechts een kilo. Toen de schrijver van de autobiografie het bericht ging verifiëren bleek het geen vergissing te zijn. Uit bescheidenheid had Raisa het maar op een kilo gehouden.

De afloop was dan ook geheel anders. Raisa had de honing zelf naar een bejaardenhuis gebracht. Daar had ze gezellig met de oudjes thee gedronken en zitten babbelen, want ... in opdracht van haar man had ze er een partij honing afgegeven. In datzelfde bejaardentehuis stond nog een geschenk van de president: een duur TV-toestel dat de Chinese leider Li Peng hem tijdens zijn bezoek in Peking cadeau had gedaan. Eerder die dag, aldus de journalist, ontmoette hij een man, die eveneens in opdracht van de president een partij honing had bezorgd, maar in dit geval bij een kindertehuis in Moskou.

Hoewel in het boek over Raisa verder niet over honing, noch over bijen wordt gesproken, is het 200 pagina's tellende werk buitengewoon interessant om te lezen.